

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3482/2021. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.I.10.130/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, kérve a Kúria Mfv.I.10.130/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott kúriai döntés ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében szabályozott tisztességes bírósági eljárásához való joggal, mivel annak részeleme, a fegyverek egyenlősége nem érvényesült a felülvizsgálati eljárásban.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a bírósági határozatban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó – a későbbi per felperese – 1981-től dolgozott az alperes munkáltatónál (vízmű), először művezetőként, később igazgatósági tagként, majd vezérigazgatóként. Utóbbi mellett 2011-től ellátta a műszaki igazgatói feladatokat is. 2013. július 5-én az indítványozó a vezérigazgató tisztségéről lemondott. Ezt követően az új vezérigazgató átvilágította az alperes társaság működését, gazdasági helyzetét.
- [4] A vizsgálat eredményeképp az indítványozó mint műszaki vezető munkaviszonyát lényeges, jelentős mértékű vétkes kötelezettségszegése miatt azonnali hatályú felmondással megszüntették. Az indokolás szerint az indítványozó nem rendelt el bizonyos, jogszabályok által előírt vizsgálatokat (pl. érintésvédelmi és villámvédelmi felülvizsgálatot, a lejárt hitelességű vízmérők hitelesítését, illetve cseréjét, a glóbuszok mosatását, a tűzoltó vízforrások vizsgálatát), illetve az önkormányzattól átvett vagyonelemek értékcsökkenését nem forgatta vissza, továbbá a kereskedelmi igazgatóság területén is súlyos jogszabálysértések történtek (a számlázás, leolvasás, ügyfélszolgálat, közüzemi szerződések vonatkozásában), illetve az üzemeltetési szabályzatokban és szerződésekben foglaltaknak sem tett eleget.
- [5] Az indítványozó bírósághoz fordult, kérve annak megállapítását, hogy az azonnali hatályú felmondás jogellenes volt, ennek jogkövetkezményeképp végkielégítés és a felmondási időre járó távolléti díj megfizetését kérte.
- [6] 1.2. Az első fokon eljáró Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 3.M.603/2013/21. számú ítéletében az indítványozó kereseti kérelmének helyt adott, megállapítva, hogy az alperes munkáltató jogellenesen szüntette meg az indítványozó munkaviszonyát és az alperest végkielégítés és távolléti díj megfizetésére kötelezte.
- [7] A bíróság rögzítette, hogy az indítványozó egy pont (üzemeltetési szabályzatok, szerződések be nem tartása) kivételével nem vitatta a terhére rótt kötelezettségszegéseket, ugyanakkor kifejtette, hogy azok az alperes pénzügyi nehézségeivel voltak magyarázhatóak, amelyekről az igazgatóság is tudomással bírt a rendszeres pénzügyi beszámolók alapján.
- [8] A bíróság megállapította, hogy a felmentési okok közül az egyik a vezérigazgatói munkakörhöz köthető (kereskedelmi igazgatósági problémák), ám itt a felmondásra nyitva álló – szubjektív – 15 napos határidőt elmulasztotta az alperes, míg egy másik, az üzemeltetési szerződésekkel szabályzatokkal kapcsolatos ok nem volt az indítványozó személyéhez köthető, túl általános (a bíróság megfogalmazása szerint: közhelyszerű) volt. A többi felmondási okkal összefüggésben a bíróság megállapította, hogy azok az indítványozó által sem vitatottan fennálltak, azonban tényként rögzítette, hogy 2009 októbert követően az alperes munkavállalói köréből kikerültek azok a speciális szakértelemmel bíró munkavállalók, akik a felülvizsgálati ellenőrzéseket elvégezhetnék volna,

illetve többször a speciális feladatokhoz szükséges szerszámok sem álltak már rendelkezésre, és a pénzügyi nehézségek miatt ezen feladatok ellátáshoz szükséges anyagi háttér sem volt biztosított, így ezeket nem értékelte az indítványozó terhére. Az alperes nem vitatta a felperes azon állítását, miszerint az igazgatóság által elfogadott éves üzleti jelentések és beszámolók alapján tudomással bírt az anyagi nehézségekről.

- [9] Mindezek alapján a bíróság megállapította, hogy a rendkívüli felmondás feltételei nem álltak fenn, mert az indítványozó részéről nem merült fel lényeges kötelezettségszegés.
- [10] 1.3. A másodfokon eljáró Pécsi Törvényszék 1.Mf.20.486/2015/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta annak helyes indokai alapján. A törvényszék álláspontja szerint a felülvizsgálati hiányosságok adminisztratívak voltak, azaz a tényleges felülvizsgálati, karbantartási munkálatok megtörténtek, csak az ellenőrzésük és dokumentálásuk maradt el. Ennek oka a munkavállalók szakképzettségének, illetve a megfelelő mérőeszközöknek a hiánya volt. Külső szakembert pedig anyagi okok miatt nem tudtak igénybe venni. A vízmérők hitelesítésére és a glóbuszok megfelelő tisztítására szintén anyagi okokból nem került sor, azonban a legszükségesebb feladatokat elvégezték, így a hibás vízmérőket cserélték és a vízminőség biztosítása is megvalósult. A másodfokú bíróság szerint az indítványozó terhére rótt kötelezettségszegések (rendes) felmondás okai lehettek volna, de nem adtak alapot az azonnali hatályú felmondásra.
- [11] 1.4. A Kúria Mfv.I.10.130/2016/4. számú ítéletével a jogerős másodfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet megváltoztatva a keresetet elutasította. A Kúria megállapította, hogy az azonnali hatályú felmondás mindhárom feltétele fennállt, azaz az indítványozó (1) munkaköréből eredő lényeges kötelezettségét (2) jelentős mértékben megszegte és e körben (3) vétkessége (szándékosság vagy súlyos gondatlanság) is megállapítható.
- [12] A Kúria szerint iratellenesen került sor annak megállapítására, hogy a felülvizsgálatok elmaradása pusztán adminisztratív hiányosságnak tekinthető. A felülvizsgálati bíróság álláspontja szerint az indítványozó meghallgatása során elismerte, hogy a felülvizsgálatok bizonyos részét nem végezte el, a lejárt hitelességű vízmérők cseréjére nem került sor és a glóbuszok mosatása sem történt meg teljeskörűen. Az adminisztratív hiányosságok okán pedig nem lehet alappal megállapítani, hogy az alperes munkavállalói által végzett karbantartás, javítás és vizsgálat a jogszabályi előírásoknak megfelelő volt-e. A fenti hiányosságok 3 és fél év időtartamban álltak fenn, ami a Kúria szerint azt jelenti, hogy az indítványozó lényeges kötelezettségszegése egyúttal jelentős mértékű is volt. Az indítványozó a terhére rótt hiányosságokat azzal magyarázta, hogy nem állt rendelkezésére megfelelő szakembergárda és pénzügyi fedezet a munkálatok elvégzéséhez. Ezt a tényt azonban a perben az indítványozó csak állította, de nem bizonyította. Az sem volt egyértelműen megállapítható a per során, hogy a munkálatok elvégzése kizárólag pénzügyi okokból maradt el, mivel a tanúvallomások egy része alapján annak oka a szakvizsga megújításának hiánya volt. Az indítványozó vétkességére pedig abból következtetett a Kúria, hogy a szükséges vizsgálatok igénylése nem volt bizonyítható, annak ellenére, hogy az indítványozótól mint műszaki vezetőtől fokozottabban elvárható volt a közvagyon védelme, a balesetvédelem.
- [13] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott. Álláspontja szerint a Kúria megsértette a fegyverek egyenlőségének elvét, mint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részemét. Előadása szerint a peres felek között nem volt vita abban, hogy 2009 októberét követően az alperesnél anyagi nehézségek adódtak, eszköz és pénzhány lépett fel, ráadásul ezt a tényt mind az első-, mind a másodfokú bíróság elfogadta, erre nézvést bizonyítást nem folytattak le. Ezzel szemben a Kúria úgy ítélte meg, hogy ezt a tényt az indítványozónak kellett volna bizonyítania. Mivel a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének már nem volt helye, így a Kúria elzárta az indítványozót attól, hogy vonatkozó bizonyítékait előtárja. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria akkor járt volna el helyesen, ha – az alsóbb fokú ítéletek hatályon kívül helyezése mellett – új eljárás lefolytatását rendelte volna el. Ennek hiányában a sérelmezett bírósági ítélet elzárta a bizonyítás lehetőségétől, ami a fegyverek egyenlőségének elvébe ütközik.
- [14] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak

alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.

- [15] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló munkaügyi per felperese volt, így indítványozói jogosultsága megállapítható. A határidőben előterjesztett alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek, így az indítvány határozottnak tekinthető, mivel az indítványozó megjelölte a támadott bírósági döntést, a sérelmet szenvedett alapjogot, és indokolást arra nézve, hogy miért és mennyiben sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga. Emellett az indítványozó megjelölte az Alaptörvény és az Abtv. azon rendelkezéseit, amelyek megállapítják az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására.
- [16] 3.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [17] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során az eljáró bíróságok, végső soron a Kúria feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság ezen értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya {3259/2019. (X. 31.) AB végzés, Indokolás [26]; lásd még: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24]; 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [18] 3.3. Az indítványozó a fegyverek egyenlőségének a sérelmére hivatkozott. Az 21/2014. (VII. 15.) AB határozat megállapította, hogy: „Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a fegyverek egyenlősége a tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme, amely alapvetően a büntetőeljárásban biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen.”
- [19] A 10/2017. (V. 5.) AB határozat pedig kimondta, hogy: „Az Alkotmánybíróság a fegyverek egyenlőségének elvét ugyan alapvetően a büntetőeljárás kapcsán értelmezte, azonban a tisztességes eljáráshoz való jog alapján alkalmazhatónak találta azt minden bírósági eljárás tekintetében, így polgári perek esetében is.” (Indokolás [61])
- [20] 3.4. Az indítványozó azért állította a felülvizsgálati ítélet alaptörvény-ellenességét, mert – megítélése szerint – a Kúria nem észlelte, hogy az eljárás korábbi szakaszában az eljáró bíróságok azért nem rendeltek el bizonyítást az alperes cég megrendült pénzügyi helyzetének vizsgálatára, mert azt valós ténynek fogadták el. Álláspontja szerint az indítványozó, a felülvizsgálati eljárás sajátosságai miatt már nem tudja bizonyítékait a bíróság elé tárni és végső soron ez vezetett a pereszteségéhez.
- [21] Az indítványozó előadásával kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria eleve nem látta megalapozottnak az indítványozó hivatkozását, amely szerint kizárólag az alperes pénzügyi nehézségei vezettek a hiányolt műszaki felülvizsgálatok elmaradásához. A tanúvallomások alapján ugyanis megállapítást nyert, hogy a műszaki hiányosságok pár százezer forintos tételt jelentettek volna az alperes költségvetésében, úgy, hogy nem minden gazdasági évben merültek fel költségként. Ráadásul esetenként nem is a pénzügyi fedezet hiánya vezetett a munkálatok elmaradásához, hanem a munkavállalók ahhoz szükséges szakvizsga megújításának hiánya. A Kúria az indítványozó vétkeségét is megállapította, mivel úgy ítélte meg, hogy műszaki vezetőként fokozott felelőssége volt abban, hogy biztosítsa a közvagyon védelmét és az üzembiztonságot. Tekintettel arra, hogy három és fél éven keresztül az indítványozó bizonyíthatóan nem tett semmit a fennálló hiányosságok felszámolásával kapcsolatban, a Kúria szerint megállapítható volt, hogy súlyos gondatlanság terhelte őt az elmaradt munkálatok vonatkozásában.
- [22] A fentiek alapján rögzíthető, hogy – az indítványozó álláspontjával szemben – a Kúria nem az alperes nehéz anyagi helyzetének bizonyítatlansága miatt állapította meg az azonnali hatályú felmondás jogszerűségét, hanem a perben feltárt egyéb bizonyítékokra alapozva. Ebből következően az alperes nehéz pénzügyi helyzetének

bizonyítatlansága nem vetett fel alapvető alkotmányjogi kérdést, és a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség megállapítását sem alapozta meg.

- [23] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó valójában a bírói tényállás-megállapítás helyességét vitatta, tulajdonképpen azt, hogy mi vezetett a lényeges kötelezettségszegés vétkes megszegésének és így végző soron a felmondás jogszerűségének a megállapításához.
- [24] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. november 9.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/797/2017.

